

**OHCEJOGA GIELDA
UTSJOEN KUNTA**

Saamen kielten etäyhteyksiä hyödyntävän opetuksen pilottihanke
Sámegielaideid gáiddusoahpahusa pilohtafidnu
Sámikielái káidusmáttááttás piiloothaahá
Sää'mkiöli ougglösmátt'íöözz pilotta'rikkös

PERUSOPETUSTA TÄYDENTÄVÄN SAAMEN KIELEN OPETUKSEN TAVOITTEET, SISÄLLÖT JA OPPILAAN OPPIMISEN ARVIOINTI

Opetuksen tehtävä

Saamen kielten etäyhteyksiä hyödyntävän opetuksen pilottihankkeessa annetaan perusopetusta täydentävää saamen kielten opetusta inarinsaamessa, koltansaamessa ja pohjoissaamessa. Erillisrahoitettuna, perusopetusta täydentävänä opetuksena saamen kieltä voivat opiskella saamelaisten kotiseutualueen ulkopuolella kaikki ne oppilaat, joiden äidinkieli tai jokin perheen kielistä on saame. Saamen kielen opetuksen tarkoituksena on tällöin tukea oppilaan aktiivisen monikielisuuden kehittymistä sekä herättää kiinnostus kielitaidon elinikäiseen kehittämiseen. Saamen kielen opetuksen avulla oppilas rakentaa identiteettiään ja itsetuntoaan.

Kielitaidon kehittyminen alkaa varhaislapsuudessa ja jatkuu elinikäisenä prosessina. Monikielinen kompetenssi kehittyy kotona, koulussa ja vapaa-ajalla. Se koostuu äidinkielen ja muiden kielten sekä niiden murteiden eritasoisista taidoista. Oppilaita ohjataan tiedostamaan sekä omaa että muiden kielellisten ja kulttuuristen identiteettien monikerroksisuutta. Saamen kielten etäopetuksessa huomioidaan saamen kielen lisäksi myös muut oppilaiden käyttämät kielet ja tuetaan oppilaiden monikielisyyttä. Opetus vahvistaa oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää vähäistäkin kielitaitoaan rohkeasti. Kielikasvatus edellyttää eri oppiaineiden yhteistyötä.

Opetuksessa hyödynnetään oppilaiden mahdollisuutta kehittää kielitaitoaan koulun ulkopuolella. Opetus tukee ja rohkaisee oppilaita käyttämään omaa kieltään monipuolisesti eri oppiaineiden tunneilla ja muussa koulun toiminnassa. Näin saamen kielen oppiminen ja käyttö tukevat eri oppiaineiden sisällön omaksumista ja oppilaat oppivat viestimään koulun oppiainesisällöistä myös saamen kielellä. Oppilaiden omat valinnat, osallisuuden kokemukset sekä opittavien asioiden merkityksellisyys ovat keskeisiä motivaatiotekijöitä. Kielen opetuksessa painotetaan vuorovaikutusta ja viestinnällisyyttä.

Saamen kielen opetuksen tavoitteet, sisällöt ja oppilaan oppimisen arviointi on määritelty koko perusopetuksen ajan annettavaa kahden vuosiviikkotunnin laajuista saamen kielen opetusta varten.

Opetusmenetelmät ja työtavat

Saamen kielten etäyhteyksiä hyödyntävässä opetuksessa opetus toteutetaan pääasiassa videoneuvotteluyhteyden välityksellä. Opettaja ja oppilaat ovat omilla päätelaitteillaan. Opetuksessa hyödynnetään myös muita opettajan hyödyllisiksi katsomia oppimisympäristöjä. Perheitä kannustetaan hankkimaan oppilaita kiinnostavaa saamenkielistä kirjallisuutta ja muuta materiaalia.

Opetuksessa voidaan hyödyntää myös verkko-opintomahdollisuutta, oppilaan ikätaso huomioon ottaen. Verkko-opinnoissa osa reaaliaikaisista oppitunneista korvataan oppilaan itsenäisillä verkko-opinnoilla. Itsenäiset verkko-opinnot eivät ole kuitenkaan pääasiallinen opetusmenetelmä perusopetuksen oppilaille.

Perusopetusta täydentävän saamen kielen opetukseen valitaan lukuvuosittain monialainen oppimiskokonaisuus. Oppimiskokonaisuuksien sisällöiksi etsitään toimintakulttuurin periaatteiden mukaisia, oppilaita kiinnostavia sekä opettajien väliseen yhteistyöhön soveltuvia teemoja. Aihetta käsitellään pitkin lukuvuotta erilaisin tavoin ja jokainen opetusryhmä osallistuu aiheen esille tuomiseen.

Etävälitteisessä opetuksessa oppilaat ja opettajat eivät ole fyysisesti samassa paikassa ja siksi vierailut ja tapahtumiin osallistumiset ovat liki mahdottomia. Vierailut toteutetaan verkkovälitteisesti kulttuurivierailun tai -vierailijan kautta. Jokainen opetusryhmä pääsee lukuvuositain kulttuurivierailulle tai saa luokkaan kulttuurivierailijan. Kulttuurivierailu voidaan toteuttaa interaktiivisen vierailun kautta. Kulttuurivierailija voi olla saamelaistaiteilija, -kirjailija, -artisti, tarinankertaja tai muu saamelaiskulttuurin asiantuntija. Kulttuurivierailun ja -vierailijan avulla pyritään vahvistamaan oppilaiden saamelaista identiteettiä ja saamelaiskulttuurin tuntemusta.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki saamen kielen opetuksessa

Tavoitteena on tukea oppilaan saamen kielen kehitystä yhteistyössä kodin ja oman koulun kanssa. Kaikessa opetuksessa huomioidaan oppilaiden kielitaustan heterogeenisuus. Opetusta eriytetään oppilaan kielitason mukaan. Opetuksessa huomioidaan oppilaiden lähtö- ja taitotaso.

Etävälitteisessä opetuksessa korostuu yhteistyö kodin ja oman koulun kanssa. Yhteistyötä edistetään lukukausittain pidettävien vanhempainiltojen kautta, joihin kutsutaan myös oppilaan omien koulujen työntekijät mukaan. Haasteelliset tilanteet ratkaistaan yhteistyössä opettajan, oppilaan oman koulun ja huoltajan kanssa. Oppilaan tarvitessa erityisiä tukitoimia, tukitoimet huomioidaan myös etävälitteisessä opetuksessa.

PERUSOPETUSTA TÄYDENTÄVÄ SAAMEN KIELI VUOSILUOKILLA 1–2

Vuosiluokilla 1–2 opetuksen erityisenä tehtävänä on rohkaista oppilaita käyttämään saamen kieltä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Oppilaat oppivat kuuntelemaan, kysymään, vastaamaan ja kertomaan. Sana- ja käsitevarantoa laajennetaan systemaattisesti kattamaan elämän eri osa-alueita. Opetuksen avulla kehitetään oppilaiden ajattelu- ja itseilmaisutaitoja yhteistyössä kotien kanssa. Oppilaat omaksuvat lukemisen ja kirjoittamisen perustaitoja sekä tutustuvat ikätasoaan vastaavaan lastenkirjallisuuteen sekä kertomus- ja kulttuuriperinteeseen. Tavoitteena on oppia käyttämään kieltä erilaisissa oppimisympäristöissä ja hankkimaan tietoa saamen kielen avulla. Tavoitteena on oppia tiedostamaan äidinkielen merkitys ja luoda positiivinen suhde saamen kieleen.

Perusopetusta täydentävän saamen kielen opetuksen tavoitteet ja sisällöt vuosiluokalla 1

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisällöt
S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen / L2	
T1 auttaa oppilasta kehittämään kuuntelemisen taitoja sekä rohkaista oppilasta kysymään ja esittämään ajatuksiaan ja kokemuksiaan ilman virheiden pelkoa	- Harjoitellaan ympäristön kielellistä jäsentämistä ja nimeämistä, kuuntelemista, kysymistä, vastaamista ja kertomista. - Ohjataan oppilas ääntämään saamen kieltä oikein.
T2 virittää oppilaan uteliaisuutta ja kiinnostusta erilaisten ilmaisukeinojen käyttöä kohtaan	- Tutustutaan erilaisiin vuorovaikutustilanteisiin, esim. tervehtiminen, helpot kysymykset ja niihin vastaaminen
T3 kannustaa oppilasta kielen ja mielikuvituksen sekä yhteistyö- ja vuorovaikutustaitojen kehittämiseen	- Tutustutaan ilmaisukeinoihin muun muassa leikkejä, pelejä ja draamaa hyödyntäen. Draamassa hyödynnetään etävälitteisessä opetuksessa

	<p>mahdollisia keinoja, esim. nukketeatteria, kuunnelmia. Hyödynnetään kulttuurivierailuja.</p> <p>- Seurataan saamenkielisiä lastenohjelmia erilaisten ilmaisukeinojen tueksi.</p>
S2 Tekstien tulkitseminen / L1, L2, L4	
<p>T4 ohjata oppilasta luomaan myönteistä ja uteliasta suhtautumista lukemiseen sekä kannustaa omaehtoiseen lukemiseen kielitaidon mukaan</p> <p>T5 innostaa oppilasta peruslukutaidon sekä tekstien ymmärtämistaidon oppimiseen</p> <p>T6 ohjata oppilasta erilaisiin teksteihin tutustumisessa sekä niistä keskustelemisessa ajatusten ja kokemusten jakamiseksi</p>	<p>- Tutustutaan yhdessä erilaisiin kaunokirjallisiin teksteihin, kuten satuihin, kertomuksiin, runoihin sekä kuviin.</p> <p>- Harjoitellaan lukemista sekä kysymysten tekemistä ja niihin vastaamista erityisesti kertovien ja kuvaavien tekstien pohjalta.</p> <p>- Keskustellaan teksteistä ja jaetaan kokemuksia niistä.</p> <p>- Oppilas tutustuu saamen kielen ortografian erityispiirteisiin ja oppii lukemaan vähintään helppoja sanoja myös ääneen.</p> <p>- Kartutetaan sana- ja ilmaisuvarantoa teksteihin tutustumalla, esim. numerot 1-10, värit, kotieläimet ja muut lähieläimet,</p> <p>- Hyödynnetään kulttuurivierailua.</p>
S3 Tekstien tuottaminen / L1, L2, L5	
<p>T7 auttaa oppilasta luomaan positiivista suhtautumista kirjoittamiseen kielitaidon mukaan</p> <p>T8 ohjata oppilasta tutustumaan saamenkieliseen kirjoitusjärjestelmään sekä edistämään kirjoittamisen perustaitoja</p> <p>T9 ohjata oppilasta harjoittelemaan tekstin tuottamista sekä rohkaista häntä ilmaisemaan kirjallisesti ajatuksiaan ja havaintojaan kielitaidon mukaan</p>	<p>- Tutustutaan kirjoitusjärjestelmän ominaispiirteisiin ja harjoitellaan kirjoittamista yksin ja yhdessä sekä leikitellen kielellä.</p> <p>- Oppilas oppii helppojen sanojen oikeinkirjoituksen.</p> <p>- Tutustutaan saamen kielille ominaisiin äänteisiin, kirjaimiin ja diftongeihin.</p>
S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen / L1, L2, L3, L7	
<p>T10 rohkaista oppilasta käyttämään saamen kieltä koulussa, kotona ja lähiympäristössä sekä ohjata häntä havainnoimaan omaa kielenkäyttöään ja tutustumaan kielen perusrakenteisiin</p>	<p>- Havainnoidaan saamen kielen käyttöä kotona, koulussa ja lähiympäristössä sekä rohkaistaan käyttämään saamen kieltä yhteistyössä muun alkuopetuksen kanssa. Hyödynnetään karttoja</p>

T11 kannustaa oppilasta tutustumaan oman kieli- ja kulttuuriyhteisön tapa- ja juhlaperinteisiin sekä ohjata käyttämään ja arvostamaan saamenkielistä kulttuuritarjontaa	paikannimien opettamiseen ja kiinnitetään huomiota saamen kielen vaikutukseen suomen kieleen. <ul style="list-style-type: none">- Harjoitellaan esimerkiksi loruja, hokemia ja lastenlauluja.- Tiedostetaan oman kieliryhmän alue.- Juhlaperinteistä käydään läpi saamelaisten kansallispäivä ja muita opettajan päätöksen mukaan.- Eri vuodenaikoihin liittyvät poronhoidon, kalastuksen, luonnon seuraamisen merkit ja juhlat
S5 Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena / L1, L2, L5, L7	
T12 kannustaa oppilasta käyttämään saamen kieltä erilaisissa opiskelutilanteissa	- Tutustutaan opiskelun kieleen ja harjoitellaan tiedonalojen kielen perusteita yhteistyössä muun alkuopetuksen kanssa.
T13 rakentaa hyvä yhteistyö saamen kielen opetuksen ja muun alkuopetuksen välille	- Käytetään hyödyksi muita oppiaineita sana- ja käsitevaraston opiskelussa.

Perusopetusta täydentävän saamen kielen opetuksen tavoitteet ja sisällöt vuosiluokalla 2

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisällöt
S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen / L2	
T1 auttaa oppilasta kehittämään kuuntelemisen taitoja sekä rohkaista oppilasta kysymään ja esittämään ajatuksiaan ja kokemuksiaan ilman virheiden pelkoa	- Harjoitellaan ympäristön kielellistä jäsentämistä ja nimeämistä, kuuntelemista, kysymistä, vastaamista ja kertomista. - Ohjataan oppilas ääntämään saamen kieltä oikein.
T2 virittää oppilaan uteliaisuutta ja kiinnostusta erilaisten ilmaisukeinojen käyttöä kohtaan	- Tutustutaan erilaisiin vuorovaikutustilanteisiin, esim. kiittäminen, kohteliaisuus, kysymykset ja niihin vastaaminen.
T3 kannustaa oppilasta kielen ja mielikuvituksen sekä yhteistyö- ja vuorovaikutustaitojen kehittämiseen	- Lukemis- ja keskustelutilanteita harjoitellaan pari- ja ryhmätöiden kautta. - Tutustutaan ilmaisukeinoihin muun muassa leikkejä, pelejä ja draamaa hyödyntäen. Draamassa hyödynnetään etävälitteisessä opetuksessa mahdollisia keinoja, esim. nukketeatteria, kuunnelmia. Hyödynnetään kulttuurivierailuja.

	<ul style="list-style-type: none">- Seurataan saamenkielisiä lastenohjelmia ja saamenkielistä mediaa erilaisten ilmaisukeinojen tueksi.
S2 Tekstien tulkitseminen / L1, L2, L4	
<p>T4 ohjata oppilasta luomaan myönteistä ja uteliasta suhtautumista lukemiseen sekä kannustaa omaehtoiseen lukemiseen kielitaidon mukaan</p> <p>T5 innostaa oppilasta peruslukutaidon sekä tekstien ymmärtämistaidon oppimiseen</p> <p>T6 ohjata oppilasta erilaisiin teksteihin tutustumisessa sekä niistä keskustelemisessa ajatusten ja kokemusten jakamiseksi</p>	<ul style="list-style-type: none">- Tutustutaan erilaisiin teksteihin, kuten satuihin, kertomuksiin, runoihin, yksinkertaisiin tieto- ja mediateksteihin sekä kuviin yhdessä ja itsenäisesti.- Harjoitellaan lukemista sekä kysymysten tekemistä ja niihin vastaamista erityisesti kertovien ja kuvaavien tekstien pohjalta.- Oppilas tutustuu saamen kielen ortografian erityispiirteisiin, oppii lukemaan helppoja lauseita myös ääneen ja ymmärtää lukemansa.- Keskustellaan teksteistä ja jaetaan kokemuksia niistä.- Kartutetaan sana- ja ilmaisuvarantoa teksteihin tutustumalla, esim. perhe, eläimet ja viikonpäivät, ruumiinosat, saamenpuku ja sen osat. Hyödynnetään kiinnitettäviä lappuja opetuksessa.- Hyödynnetään kulttuurivierailua.
S3 Tekstien tuottaminen / L1, L2, L5	
<p>T7 auttaa oppilasta luomaan positiivista suhtautumista kirjoittamiseen kielitaidon mukaan</p> <p>T8 ohjata oppilasta tutustumaan saamenkieliseen kirjoitusjärjestelmään sekä edistämään kirjoittamisen perustaitoja</p> <p>T9 ohjata oppilasta harjoittelemaan tekstin tuottamista sekä rohkaista häntä ilmaisemaan kirjallisesti ajatuksiaan ja havaintojaan kielitaidon mukaan</p>	<ul style="list-style-type: none">- Tutustutaan kirjoitusjärjestelmän ominaispiirteisiin- Harjoitellaan kirjoittamista yksin ja yhdessä sekä leikitellen kielellä.- Oppilas oppii kirjoittamaan sanoja ja lyhyitä lauseita saameksi sekä käsin että koneella.- Tutustutaan äänne-kirjainvastaavuuteen ja saamen kielen ominaisäänteisiin kiinnittäen erityishuomiota pitkään ja lyhyeen vokaaliin ja diftongiin.
S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen / L1, L2, L3, L7	
<p>T10 rohkaista oppilasta käyttämään saamen kieltä koulussa, kotona ja lähiympäristössä sekä ohjata häntä havainnoimaan omaa kielenkäyttöään ja tutustumaan kielen perusrakenteisiin</p>	<ul style="list-style-type: none">- Havainnoidaan saamen kielen käyttöä kotona, koulussa ja lähiympäristössä sekä rohkaistaan käyttämään saamen kieltä yhteistyössä muun alkuopetuksen kanssa. Havainnoimisessa

<p>T11 kannustaa oppilasta tutustumaan oman kieli- ja kulttuuriyhteisön tapa- ja juhlaperinteisiin sekä ohjata käyttämään ja arvostamaan saamenkielistä kulttuuritarjontaa</p>	<p>hyödynnetään saamenkielisiä nettisivuja ja Suomen virallisten kielten asemaa (suomi/ruotsi).</p> <ul style="list-style-type: none">- Harjoitellaan esimerkiksi loruja, hokemia, lastenlauluja ja joikuja/leu'ddeja/liv'deja.- Tiedostetaan Suomessa puhutut saamen kielet.- Juhlaperinteistä tutustutaan saamelaisten kansallispäivään ja muihin opettajan päätöksen mukaan. Tutustutaan juhlapukeutumiseen ja tapoihin.
<p>S5 Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena / L1, L2, L5, L7</p>	
<p>T12 kannustaa oppilasta käyttämään saamen kieltä erilaisissa opiskelutilanteissa</p> <p>T13 rakentaa hyvä yhteistyö saamen kielen opetuksen ja muun alkuopetuksen välille</p>	<ul style="list-style-type: none">- Tutustutaan opiskelun kieleen ja harjoitellaan tiedonalojen kielen perusteita yhteistyössä muun alkuopetuksen kanssa.- Käytetään hyödyksi muita oppiaineita sana- ja käsitevaraston opiskelussa.

Oppilaan oppimisen arviointi perusopetusta täydentävässä saamen kielessä vuosiluokilla 1–2

Vuosiluokilla 1-2 oppimisen arvioinnin lähtökohtana ja tavoitteena on saada kokonaiskuva kunkin oppilaan kielellisen kehityksen edistymisestä. Arviointiin perustuvan palautteen kautta oppilaat saavat tietoa kielitaitonsa vahvuuksista sekä edistymisestään saamen kielen oppijoina. Oppilaat saavat myös monipuolisesti palautetta siitä, miten ymmärtävät ja käyttävät kieltä, ilmaisevat itseään, osallistuvat yhteiseen keskusteluun sekä tuottavat ja tulkitsevat tekstejä. Kannustava palaute osaamisen eri alueilta on tärkeää.

Oppimisprosessin kannalta keskeisiä arvioinnin ja palautteen antamisen kohteita saamen kielessä ovat

- edistyminen itsensä ilmaisemisessa ja vuorovaikutustaidoissa, sana- ja käsitevarannon karttuminen
- edistyminen lukutaidossa sekä tekstien ymmärtämisessä, lukemisharrastuneisuuden vahvistuminen
- edistyminen tekstien tuottamisessa
- edistyminen kielen ja kulttuurin ymmärtämisessä, erityisesti havaintojen tekeminen sanojen merkityksestä ja arjen kielenkäyttötilanteista

PERUSOPETUSTA TÄYDENTÄVÄ SAAMEN KIELI VUOSILUOKILLA 3–6

Vuosiluokilla 3–6 opetuksen erityisenä tehtävänä on kannustaa oppilaita toimimaan aktiivisesti saamen kielellä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Oppilaat oppivat lukemaan erilaisia lukemistapoja käyttäen, jäsentämään lukemaansa ja jakamaan lukukokemuksiaan sekä vahvistavat kirjoitetun kielen ja oikeinkirjoituksen hallintaa. Oppilaat tutustuvat kielen keskeisiin ominaispiirteisiin. Oppilaat

oppivat vertailemaan kieliä ja hyödyntämään kielitaitoa erilaisissa oppimisympäristöissä hankkimalla saamen kielen avulla tietoa eri oppiaineissa. Tavoitteena on syventää suhdetta omaan kieleen ja oppia arvostamaan eri kielten taitoa. Tavoitteena on myös oppia arvioimaan ja ohjaamaan omaa oppimista. Oppilaan opiskelumotivaatiota vahvistetaan yhteistyössä kotien ja kieliyhteisön kanssa.

Perusopetusta täydentävän saamen kielen opetuksen tavoitteet ja sisällöt vuosiluokilla 3-4

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisällöt
S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen / L1, L2	
T1 kannustaa oppilasta toimimaan erilaisissa vuorovaikutustilanteissa	- Harjoitellaan yhteistyötaitoja, kuten kuuntelemista ja aloitteiden tekemistä.
T2 kannustaa oppilasta erilaisten ilmaisukeinojen käyttöön ryhmä- ja vuorovaikutustilanteissa	- Harjoitellaan oman toiminnan arviointia.
T3 ohjata oppilasta arvioimaan omaa toimintaansa sekä vastaanottamaan ja antamaan palautetta	
S2 Tekstien tulkitseminen / L1, L2, L4, L5	
T4 innostaa oppilasta omaehtoiseen lukemiseen ja omakielisten tekstien käyttöön kielitaidon mukaan	- Työskennellään monipuolisesti erilaisten tekstien kanssa niin, että suhde saamenkieliseen tekstimaailmaan vahvistuu.
T5 ohjata oppilasta edistämään peruslukutaidon sujuvoitumista, kehittämään tekstien ymmärtämisen taitoja sekä kartuttamaan sana- ja käsitevarantoa	- Syvennetään lukemisen ja tekstien tulkinnan taitoa tutustumalla erilaisiin suullisiin ja kirjallisiin teksteihin, erityisesti kertoviin ja kuvaaviin-
T6 ohjata oppilasta käyttämään lukutaitoaan ja tekstejä elämysten saamiseksi, tiedon hankkimiseksi ja arvioimiseksi sekä keskustelemaan teksteistä	- Harjoitellaan oikein ääntämistä ääneen luettaessa. - Keskustellaan teksteistä ja jaetaan lukukokemuksia. - Hyödynnetään tekstien tulkitsemisessa elokuvia ja musiikkia. - Kartutetaan sana- ja ilmaisuvarantoa, esim. oma elinympäristö, harrastukset, ruokasanastoa, vaatteet, kulkuneuvot, verbejä ja adjektiiveja.
S3 Tekstien tuottaminen / L1, L2, L5	
T7 auttaa oppilasta kehittämään ilmaisuun sekä positiivista suhtautumista kirjoittamiseen kielitaidon mukaan	- Harjoitellaan käsikirjoittamista ja näppäintaitoja sekä saamen kielen oikeinkirjoituksen erityispiirteitä ja niiden käyttöä omassa tekstissä.
T8 kannustaa oppilasta harjoittelemaan ja sujuvoittamaan kirjoittamisen perustaitoja sekä tekstien tuottamisen taitoa	- Kirjoitetaan tekstejä sekä keskustellaan ja annetaan palautetta niistä, esim. tekstiviestejä, ilmoituksia, kirjeitä ja kortteja. Tuotetaan tekstiä omista elämyksistä ja kokemuksista.

<p>T9 innostaa oppilasta edistämään ajatusten ja kokemusten ilmaisemista asiateksteissä ja kaunokirjallisissa teksteissä</p>	<ul style="list-style-type: none">- Harjoitellaan astevaihtelua ja tutustutaan mahdolliseen vokaali- ja diftongivaihteluun.- Harjoitellaan verbien persoonamuotoja ja niiden taipumista aikamuotojen mukaan.- Tutustutaan nomineihin ja sijamuotoihin yksiköissä.- Kiinnitetään huomiota suomen ja saamen kielten lauserakenne-eroihin esim. must láá poccuuh/ mus leat bohccot / mu'st lie puõccu.
S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen / L1, L2	
<p>T10 auttaa oppilasta pohtimaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiä sekä äidinkielen merkitystä</p> <p>T11 ohjata oppilasta tutustumaan saamen kielen keskeisiin rakenteisiin</p>	<ul style="list-style-type: none">- Pohditaan kulttuurisen identiteetin muodostumista sekä saamen kielen käyttöä kotona, koulussa ja lähiympäristössä.- Tutustutaan saamen kielen keskeisiin rakenteisiin, duaaliin, adjektiivien attributiiv- ja predikaatiivimuotoihin ja saamen kieleen verbikielensä.- Tutustutaan Saamenmaahan kokonaisuutena.- Hyödynnetään kulttuurivierailua.
S5 Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena / L1, L4, L5	
<p>T12 ohjata oppilasta hyödyntämään saamen kielen taitoa kaikessa oppimisessa ja kehittämään eri tiedonalojen kieltä</p> <p>T13 tarjota oppilaalle välineitä saamenkielisen tiedon etsimiseen, pohtimiseen ja arviointiin sekä tukea oppilasta omaksumaan itseohjautuva tapa opiskella saamen kieltä</p>	<ul style="list-style-type: none">- Tutustutaan eri oppiaineiden käsitteisiin ja tekstikäytänteisiin sekä vertaillaan tiedonalojen tekstejä.- Harjoitellaan saamenkielisen tiedon hakua ja median käyttöä.- Tutustutaan nettisanakirjoihin ja harjoitellaan niiden käyttöä.-Harjoitellaan erilaisia kielenoppimisen strategioita.

Perusopetusta täydentävän saamen kielen opetuksen tavoitteet ja sisällöt vuosiluokilla 5-6

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisällöt
S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen / L1, L2	
<p>T1 kannustaa oppilasta toimimaan erilaisissa vuorovaikutustilanteissa</p> <p>T2 kannustaa oppilasta erilaisten ilmaisukeinojen käyttöön ryhmä- ja vuorovaikutustilanteissa</p>	<ul style="list-style-type: none">- Harjoitellaan yhteistyötaitoja, kuten kuuntelemista ja aloitteiden tekemistä sekä tehdään esityksiä hyödyntämällä omakielisen lähiympäristön ja median mahdollisuuksia.

<p>T3 ohjata oppilasta arvioimaan omaa toimintaansa sekä vastaanottamaan ja antamaan palautetta</p>	<ul style="list-style-type: none">- Harjoitellaan oman toiminnan arviointia sekä palautteen antamista ja vastaanottamista.- Harjoitellaan monipuolisesti erilaisia suullisia vuorovaikutustilanteita. Arkitilanteiden lisäksi keskusteluja, jotka liittyvät esim. eri vuodenaikojen töihin ja luonnossa liikkumiseen.
<p>S2 Tekstien tulkitseminen / L1, L2, L4, L5</p>	
<p>T4 innostaa oppilasta omaehtoiseen lukemiseen ja omakielisten tekstien käyttöön kielitaidon mukaan</p> <p>T5 ohjata oppilasta edistämään peruslukutaidon sujuvoitumista, kehittämään tekstien ymmärtämisen taitoja sekä kartuttamaan sana- ja käsitevarantoa</p> <p>T6 ohjata oppilasta käyttämään lukutaitoaan ja tekstejä elämysten saamiseksi, tiedon hankkimiseksi ja arvioimiseksi sekä keskustelemaan teksteistä</p>	<ul style="list-style-type: none">- Työskennellään monipuolisesti erilaisten tekstien kanssa niin, että suhde saamenkieliseen tekstimaailmaan vahvistuu.- Syvennetään lukemisen ja tekstien tulkinnan taitoa tutustumalla erilaisiin suullisiin ja kirjallisiin teksteihin, erityisesti kertoviin, kuvaaviin ja yksinkertaisiin kantaottaviin teksteihin ja sananlaskuihin.- Harjoitellaan tekstin ymmärtämisen strategioita, muun muassa kysymistä, silmäilyä ja tiivistämistä.- Keskustellaan teksteistä, jaetaan lukukokemuksia ja syvennetään tuntemusta siitä, miten erilaiset tekstit rakentuvat.- Oppilas lukee kielitaitotasoaan vastaavia tekstejä saameksi.- Kiinnitetään huomiota mahdollisiin murre-eroihin.- Kartutetaan sana- ja ilmaisuvarantoa, esim. kuukaudet, koulusanastoa, huonekaluja, synonyymeja.
<p>S3 Tekstien tuottaminen / L1, L2, L5</p>	
<p>T7 auttaa oppilasta kehittämään ilmaisuun sekä positiivista suhtautumista kirjoittamiseen kielitaidon mukaan</p> <p>T8 kannustaa oppilasta harjoittelemaan ja sujuvoittamaan kirjoittamisen perustaitoja sekä tekstien tuottamisen taitoa</p> <p>T9 innostaa oppilasta edistämään ajatusten ja kokemusten ilmaisemista asiateksteissä ja kaunokirjallisissa teksteissä</p>	<ul style="list-style-type: none">- Harjoitellaan tekstin tuottamisen vaiheita esim. prosessikirjoittamisen kautta sekä tekstin rakennetta.- Harjoitellaan käsinkirjoittamista ja näppäintaitoja sekä saamen kielen oikeinkirjoituksen erityispiirteitä ja niiden käyttöä omassa tekstissä.- Kirjoitetaan yksin ja yhdessä tekstejä sekä keskustellaan ja annetaan palautetta niistä.- Muokataan omia tekstejä palautteen pohjalta.

	<ul style="list-style-type: none">- Syvennetään tietoutta astevaihtelusta ja tutustutaan mahdolliseen ensimmäisen tavun vokaalin/diftongin vaihteluun.- Syvennetään tietoutta verbeistä, tutustutaan aikamuotoihin ja imperatiiviin.- Nominien taivutus kaikissa sijamuodoissa.
S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen / L1, L2	
<p>T10 auttaa oppilasta pohtimaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiä sekä äidinkielen merkitystä</p> <p>T11 ohjata oppilasta tutustumaan saamen kielen keskeisiin rakenteisiin</p>	<ul style="list-style-type: none">- Pohditaan kulttuurisen identiteetin muodostumista sekä saamen kielen käyttöä kotona, koulussa ja lähiympäristössä.- Tutustutaan saamen kielen keskeisiin rakenteisiin.- Tutustutaan oman suvun historiaan ja kielen tilanteeseen esim. lähisukulaisia haastatteleamalla.- Tutustutaan saamen ja suomen kielen eroihin esim. objekti käskylauseissa esim. juuvâ mielhi / juga mielkki / juugg mie'lk, nominin ja akkusagenetiivin käyttö saamen kielessä.- Hyödynnetään kulttuurivierailuja.
S5 Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena / L1, L4, L5	
<p>T12 ohjata oppilasta hyödyntämään saamen kielen taitoa kaikessa oppimisessa ja kehittämään eri tiedonalojen kieltä</p> <p>T13 tarjota oppilaalle välineitä saamenkielisen tiedon etsimiseen, pohtimiseen ja arviointiin sekä tukea oppilasta omaksumaan itseohjautuva tapa opiskella saamen kieltä</p>	<ul style="list-style-type: none">- Tutustutaan eri oppiaineiden käsitteisiin ja tekstikäytänteisiin sekä vertaillaan tiedonalojen tekstejä.- Harjoitellaan saamenkielisen tiedon hakua ja median käyttöä.- Harjoitellaan sanakirjojen käyttöä ja opetellaan lukemaan sanakirjan tarkkeita.- Esitellään ja harjoitellaan erilaisia kielenoppimisen strategioita.

Oppilaan oppimisen arviointi perusopetusta täydentävässä saamen kielessä vuosiluokilla 3–6

Oppimisen arvioinnin tehtävänä on tuottaa tietoa oppilaan oppimisen edistymisestä sekä ohjata ja kannustaa oppilasta. Oppilas saa monipuolista palautetta siitä, miten hänen taitonsa ymmärtää ja käyttää kieltä suullisesti ja kirjallisesti on sujuvoitunut ja miten hänen ilmaisuvarantonsa on monipuolistunut. Arviointi tuottaa tietoa myös opetuksen suunnittelulle. Palautteen avulla oppilas saa

tietoa kielitaitonsa vahvuuksista ja edistymisestä sekä itsestään saamen kielen oppijana ja taidostaan hyödyntää kielitaitoaan oppimisen tukena.

Saamen kielen sanallista arviota antaessaan opettaja arvioi oppilaan osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin. Määritellään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan päättyessä opettaja käyttää valtakunnallista hyvän osaamisen kuvausta. Oppimisen edistymisen kannalta keskeisiä ovat saamen kielen eri tavoitealueiden perustaidot ja niihin johtavat työskentelyprosessit ja oppimisstrategiat.

Perusopetusta täydentävän saamen kielen hyvän osaamisen kuvaus 6. vuosiluokan päätteeksi

Opetuksen tavoite	Sisältö-alueet	Arvioinnin kohteet oppiaineessa	Hyvän osaamisen kuvaus
Vuorovaikutustilanteissa toimiminen			
T1 kannustaa oppilasta toimimaan erilaisissa vuorovaikutustilanteissa	S1	Vuorovaikutustilanteissa toimiminen	Oppilas osallistuu erilaisiin vuorovaikutustilanteisiin. Oppilas kuuntelee ryhmän jäsenten näkemyksiä, ottaa heidät huomioon ja tekee aloitteita vuorovaikutustilanteissa.
T2 kannustaa oppilasta erilaisten ilmaisukeinojen käyttöön ryhmä- ja vuorovaikutustilanteissa	S1	Ilmaisukeinojen käyttö	Oppilas osaa käyttää erilaisia ilmaisukeinoja
T3 ohjata oppilasta arvioimaan omaa toimintaansa sekä vastaanottamaan ja antamaan palautetta	S1	Oman toiminnan arvioiminen sekä palautteen vastaanottaminen ja antaminen	Oppilas osaa ohjatusti arvioida toimintaansa sekä ottaa vastaan ja antaa palautetta.
Tekstien tulkitseminen			
T4 innostaa oppilasta lukemiseen ja omakielisten tekstien käyttöön kielitaidon mukaan	S2	Lukeminen ja omakielisten tekstien käyttö	Oppilas lukee sovitut teokset tai tekstikatkelmat.
T5 ohjata oppilasta edistämään peruslukutaidon sujuvoitumista, kehittämään tekstien ymmärtämisen taitoja sekä kartuttamaan sana- ja käsitevarantoa	S2	Lukutaidon sujuvuus ja tekstien ymmärtäminen, sana- ja käsitevarannon laajentuminen	Oppilas lukee sujuvasti ja hallitsee kohtuullisen sana- ja käsitevarannon.
T6 ohjata oppilaita käyttämään lukutaitoaan ja tekstejä elämysten saamiseksi, tiedon hankkimiseksi ja arvioimiseksi	S2	Lukutaidon ja tekstien käyttötaidot sekä teksteistä keskusteleminen	Oppilas osaa hyödyntää lukutaitoaan ja tekstejä elämysten saamiseksi, tiedon hankkimiseksi ja arvioimiseksi sekä osaa keskustella teksteistä omien kokemustensa pohjalta.

sekä keskustelemaan teksteistä			
Tekstien tuottaminen			
T7 auttaa oppilasta kehittämään ilmaisuun sekä positiivista suhtautumista kirjoittamiseen kielitaidon mukaan	S3	Ilmaisu tekstien tuottamisessa	Oppilas osaa käyttää teksteissään jossain määrin erilaisia ilmaisuja.
T8 kannustaa oppilasta harjoittelemaan ja sujuvoittamaan kirjoittamisen perustaitoja sekä tekstien tuottamisen taitoa	S3	Kirjoittamisen taidot	Oppilas tuntee pääosin kielen kirjoitusjärjestelmän ja oikeinkirjoitusta sekä pystyy ohjatusti laatimaan kaunokirjallisia tekstejä ja asiatekstejä.
T9 innostaa oppilasta edistämään ajatusten ja kokemusten ilmaisemista asiateksteissä ja kaunokirjallisissa teksteissä	S3	Ajatusten ja kokemusten ilmaiseminen teksteissä	Oppilas pystyy ohjatusti teksteissään kertomaan ja selostamaan ajatuksia ja kokemuksia.
Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen			
T10 auttaa oppilasta pohtimaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiä sekä äidinkielen merkitystä	S4	Kielelliseen ja kulttuuriseen identiteettiin sekä äidinkielen merkityksen havainnointi	Oppilas osaa kertoa, mitä tarkoittaa kielellinen ja kulttuurinen identiteetti ja kuvata äidinkielen merkitystä.
T11 ohjata oppilasta tutustumaan saamen kielen keskeisiin rakenteisiin ja käyttämään niitä ilmaisussaan	S4	Keskeisten rakenteiden tuntemus	Oppilas tuntee saamen kielen keskeisimpiä rakenteita ja osaa käyttää niitä jossakin määrin.
Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena			
T12 ohjata oppilasta hyödyntämään saamen kielen taitoa kaikessa oppimisessa ja kehittämään eri tiedonalojen kieltä	S5	Saamen kielen käyttö oppimisessa	Oppilas osaa käyttää ohjatusti saamen kieltä opiskelun tukena ja tuntee jonkin verran eri tiedonalojen kieltä.
T13 tarjota oppilaalle välineitä saamenkielisen tiedon etsimiseen, pohtimiseen ja arviointiin sekä tukea oppilasta omaksumaan itseohjautuva tapa opiskella saamen kieltä	S5	Tiedonhakutaidot	Oppilas tuntee jossakin määrin saamenkielisen tiedonhaun lähteitä ja osaa etsiä tietoa. Oppilas osaa opiskella saamen kieltä itseohjautuvasti.

Vuosiluokilla 7–9 opetuksen erityisenä tehtävänä on syventää ja laajentaa oppilaiden saamen kielen taitoa kunkin kielitaidon mukaisesti. Oppilaat tutustuvat erilaisiin suullisiin ja kirjallisiin teksteihin sekä oppivat tulkitsemaan, analysoimaan ja tuottamaan niitä. Oppilaiden suhde saamenkieliseen kirjallisuuteen ja kertomus- ja kulttuuriperinteeseen sekä kieliyhteisöön syvenee ja monipuolistuu. Oppilaat syventävät kielen ominaispiirteiden osaamistaan sekä hyödyntävät kielitietoaan ja -taitoaan erilaisissa oppimisympäristöissä hankkimalla äidinkielen avulla tietoa eri oppiaineissa. Oppilaiden arvostus saamen kieltä kohtaan vahvistuu ja heidän kykynsä käyttää kieltä tietoisesti ja luovasti kasvaa. Oppilaat omaksuvat tiedonhaluisen ja itseohjautuvan tavan opiskella saamen kieltä ja syventävät taitoaan vertailla kieliä sekä hyödyntävät eri kielten taitoaan monipuolisesti. Oppilaat omaksuvat keinoja kehittää kielitaitoaan myös perusopetuksen päätyttyä. Oppilaat syventävät opiskelumotivaatiotaan yhteistyössä kotien ja saamenkielisen yhteisön kanssa.

Perusopetusta täydentävän saamen kielen opetuksen tavoitteet ja sisällöt vuosiluokilla 7-8

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisällöt
S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen / L1, L2	
T1 ohjata oppilasta edistämään taitoaan toimia erilaisissa vuorovaikutustilanteissa ja arvioimaan omaa toimintaansa niissä	<ul style="list-style-type: none">- Keskustellaan nuorten maailman, kotien ja kieliyhteisön tapahtumista, harjoitellaan keskustelua, väittelyä ja mielipiteiden ilmaisemista sekä vertaillaan eri kieliyhteisöjen vuorovaikutus- ja keskustelutapoja.- Pidetään suullisia esityksiä esim. luetusta tekstistä tai harrastuksista ja jaetaan omia kokemuksia.- Syvennetään taitoa perustella omaa mielipidettä.- Harjoitellaan erilaisia vuorovaikutustilanteita hyödyntämällä omakielisen ympäristön ja median mahdollisuuksia.- Arvioidaan omaa toimintaa sekä harjoitellaan rakentavan palautteen antamista ja vastaanottamista.
S2 Tekstien tulkitseminen / L1, L2, L4, L5, L7	
T2 kannustaa oppilasta monipuolistamaan lukuharrastustaan kielitaidon mukaan sekä kartuttamaan sana- ja käsitevarantoaan	<ul style="list-style-type: none">- Vahvistetaan oppilaiden kiinnostusta saamenkielisiin teksteihin hyödyntämällä oppilaiden ehdottamia tekstejä.
T3 innostaa oppilasta kehittämään erittelevää ja kriittistä lukutaitoa sekä erilaisten tekstien ymmärtämistä ja tulkitsemista	<ul style="list-style-type: none">- Laajennetaan lukemisen kohteita ja ohjataan käyttämään erilaisia lähteitä saamenkielisten tekstien löytämiseksi. Luetaan saamenkielistä kaunokirjallisuutta ja runoja.
T4 ohjata oppilasta vahvistamaan taitoaan käyttää tekstejä ja lukutaitoaan tiedon hankkimiseksi, elämysten saamiseksi sekä	<ul style="list-style-type: none">- Syvennetään tekstin ymmärtämisen strategioita ja harjoitellaan lähteiden luotettavuuden arviointia.

keskustelemaan teksteistä erilaisissa viestintäympäristöissä	<ul style="list-style-type: none">- Jaetaan lukukokemuksia ja tulkintoja teksteistä erilaisissa viestintäympäristöissä.- Kartutetaan sana- ja käsitevarantoa oppilaiden mielenkiinnonkohteet huomioiden.
S3 Tekstien tuottaminen / L1, L2, L5, L7	
<p>T5 rohkaista oppilasta kehittämään teksteissään omaa ilmaisuaan sekä auttaa oppilasta vahvistamaan positiivista suhtautumistaan kirjoittamiseen</p> <p>T6 ohjata oppilasta sujuvoittamaan ja monipuolistamaan kirjoittamisen taitoa</p> <p>T7 kannustaa oppilasta tuottamaan kertovia, kuvaavia, ohjaavia, kantaa ottavia ja pohtivia tekstejä</p>	<ul style="list-style-type: none">- Harjoitellaan kertovien, kuvaavien ja kantaa ottavien tekstien tuottamista erilaisia tarkoituksia varten sekä syvennetään kirjoittamisprosessin vaiheiden hallintaa.- Sujuvoitetaan käsinkirjoittamista ja näppäintaitoja.- Syvennetään saamen kielen oikeinkirjoituksen erityispiirteiden tuntemusta ja niiden hallintaa omassa tekstissä sekä pohditaan eri sanojen ja ilmaisujen merkitysten ja sävyjen vaikutusta tekstiin.- Kirjoitetaan tekstejä yksin ja yhdessä sekä keskustellaan ja annetaan palautetta niistä. Muokataan omia tekstejä saadun palautteen pohjalta.- Kirjoitetaan erilaisia tekstejä, esim. seinäjuliste, mainos tai runo.- Syvennetään tietoa astevaihtelusta ja mahdollisesta vokaalivaihteluista.- Harjoitellaan moduksia.- Tutustutaan omistusmuotoihin.
S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen / L2, L4, L5, L7	
<p>T8 ohjata oppilasta pohtimaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiä sekä saamen kielen käyttöä, merkitystä ja asemaa osana erilaisia kieliyhteisöjä sekä hyödyntämään erikielistä mediaa ja kulttuuritarjontaa</p> <p>T9 kannustaa oppilasta tunnistamaan kielen erilaisia rekistereitä, esimerkiksi puhutun ja kirjoitetun kielen eroja sekä kielen käyttöä eri tilanteissa</p>	<ul style="list-style-type: none">- Tutustutaan saamenkieliseen mediaan ja kulttuuritarjontaan sekä harjoitellaan niiden kriittistä tarkastelua.- Syvennetään saamen kielen keskeisten rakenteiden ja muiden piirteiden tuntemusta ja vertaillaan niitä suomen kieleen.- Hankitaan tietoa myös Suomen kansalliskielistä ja muista vähemmistökielistä sekä niiden merkityksestä yksilölle ja yhteisölle. Lähtökohtana on oppilaan ja hänen lähiympäristönsä kokemukset.

T10 ohjata oppilasta syventämään tietojaan saamen kielen keskeisistä rakenteista ja analysoidaan niitä	- Tutustutaan kolonisaatioon ja sen vaikutuksiin saamelaisyhteisössä.
S5 Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena / L1, L4, L6	
T11 auttaa oppilasta kehittämään taitoa käyttää saamen kieltä tiedonhaussa ja tiedonkäsittelyssä eri oppiaineissa ja ympäristöissä	- Syvennetään eri oppiaineiden käsitteiden ja tekstikäytänteiden tuntemusta. - Laajennetaan saamenkielisen tiedonhaun käyttöä kaiken oppimisen tukena.

Perusopetusta täydentävän saamen kielen opetuksen tavoitteet ja sisällöt vuosiluokalla 9

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisällöt
S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen / L1, L2	
T1 ohjata oppilasta edistämään taitoaan toimia erilaisissa vuorovaikutustilanteissa ja arvioimaan omaa toimintaansa niissä	- Keskustellaan nuorten maailman, kotien ja kieliyhteisön tapahtumista, harjoitellaan keskustelua, väittelyä ja mielipiteiden ilmaisemista sekä vertaillaan eri kieliyhteisöjen vuorovaikutus- ja keskustelutapoja. - Harjoitellaan erilaisia vuorovaikutustilanteita hyödyntämällä omakielisen ympäristön ja median mahdollisuuksia. - Harjoitellaan vuorovaikutustilanteita vaativimmilla harjoitteilla, esim. puheella tai saamelaiskulttuurin esitelmällä. - Arvioidaan omaa toimintaa sekä harjoitellaan rakentavan palautteen antamista ja vastaanottamista.
S2 Tekstien tulkitseminen / L1, L2, L4, L5, L7	
T2 kannustaa oppilasta monipuolistamaan lukuharrastustaan kielitaidon mukaan sekä kartuttamaan sana- ja käsitevarantoaan	- Vahvistetaan oppilaiden kiinnostusta saamenkielisiin teksteihin hyödyntämällä oppilaiden ehdottamia tekstejä.
T3 innostaa oppilasta kehittämään erittelevää ja kriittistä lukutaitoa sekä erilaisten tekstien ymmärtämistä ja tulkitsemista	- Laajennetaan lukemisen kohteita ja ohjataan käyttämään erilaisia lähteitä saamenkielisten tekstien löytämiseksi. - Syvennetään tekstin ymmärtämisen strategioita ja harjoitellaan lähteiden luotettavuuden arviointia.
T4 ohjata oppilasta vahvistamaan taitoaan käyttää tekstejä ja lukutaitoaan tiedon hankkimiseksi, elämysten saamiseksi sekä	- Tutustutaan myös pohtiviin ja ohjaaviin teksteihin.

keskustelemaan teksteistä erilaisissa viestintäympäristöissä	<ul style="list-style-type: none">- Jaetaan lukukokemuksia ja tulkintoja teksteistä erilaisissa viestintäympäristöissä.- Syvennetään tekstien tulkitsemista dokumenttien kautta.- Kartutetaan sana- ja käsitevarantoa, esim. virastoterminologia ja metaforien kautta.
S3 Tekstien tuottaminen / L1, L2, L5, L7	
<p>T5 rohkaista oppilasta kehittämään teksteissään omaa ilmaisuaan sekä auttaa oppilasta vahvistamaan positiivista suhtautumistaan kirjoittamiseen</p> <p>T6 ohjata oppilasta sujuvoittamaan ja monipuolistamaan kirjoittamisen taitoa</p> <p>T7 kannustaa oppilasta tuottamaan kertovia, kuvaavia, ohjaavia, kantaa ottavia ja pohtivia tekstejä</p>	<ul style="list-style-type: none">- Harjoitellaan kertovien, kuvaavien, kantaa ottavien, pohtivien ja ohjaavien tekstien tuottamista erilaisia tarkoituksia varten sekä syvennetään kirjoittamisprosessin vaiheiden hallintaa.- Sujuvoitetaan käsinkirjoittamista ja näppäintaitoja.- Syvennetään saamen kielen oikeinkirjoituksen erityispiirteiden tuntemusta ja niiden hallintaa omassa tekstissä sekä pohditaan eri sanojen ja ilmaisujen merkitysten ja sävyjen vaikutusta tekstiin.- Kirjoitetaan tekstejä yksin ja yhdessä sekä keskustellaan ja annetaan palautetta niistä.- Kirjoitetaan esim. työhakemus, blogiteksti tai mielipidekirjoitus.
S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen / L2, L4, L5, L7	
<p>T8 ohjata oppilasta pohtimaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiä sekä saamen kielen käyttöä, merkitystä ja asemaa osana erilaisia kieliyhteisöjä sekä hyödyntämään erikielistä mediaa ja kulttuuritarjontaa</p> <p>T9 kannustaa oppilasta tunnistamaan kielen erilaisia rekistereitä, esimerkiksi puhutun ja kirjoitetun kielen eroja sekä kielen käyttöä eri tilanteissa</p> <p>T10 ohjata oppilasta syventämään tietojaan saamen kielen keskeisistä rakenteista ja analysoimaan niitä</p>	<ul style="list-style-type: none">- Tutustutaan saamenkieliseen mediaan ja kulttuuritarjontaan sekä harjoitellaan niiden kriittistä tarkastelua.- Syvennetään saamen kielen keskeisten rakenteiden ja muiden piirteiden tuntemusta ja vertaillaan niitä suomen kieleen, esim. adjektiiveihin ja passiiviin.- Syvennetään kielenhuoltoa ja kiinnitetään huomiota saamen ja suomen kielen eroihin sanatasolla, esim. luoikat - luoikkahit, baicce - earret, sihke ja-ahte.- Tutkitaan lainasanoja ja havainnoidaan esimerkkien kautta miten sanat lainautuvat kielistä toisiin. Pohditaan tästä näkökulmasta kielten kehittymistä ja muuttumista.- Hankitaan tietoa myös Suomen kansalliskielistä ja muista vähemmistökielistä sekä niiden merkityksestä

	yksilölle ja yhteisölle. Tutustutaan kielellisiin oikeuksiin tarkastelemalla mm. saamen kielilakia.
S5 Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena / L1, L4, L6	
T11 auttaa oppilasta kehittämään taitoa käyttää saamen kieltä tiedonhaussa ja tiedonkäsittelyssä eri oppiaineissa ja ympäristöissä	- Syvennetään eri oppiaineiden käsitteiden ja tekstikäytänteiden tuntemusta. - Laajennetaan saamenkielisen tiedonhaun käyttöä kaiken oppimisen tukena.

Oppilaan oppimisen arviointi perusopetusta täydentävässä saamen kielessä vuosiluokilla 7–9

Arvioinnin tehtävänä on tuottaa tietoa oppilaan oppimisen edistymisestä sekä ohjata ja kannustaa oppilasta. Oppilas saa monipuolista palautetta siitä, miten hänen taitonsa ymmärtää ja käyttää kieltä suullisesti ja kirjallisesti on sujuvoitunut ja monipuolistunut. Oppilaan tekstilajituntemus on monipuolistunut ja hänen taitonsa tulkita ja tuottaa erilaisia tekstilajeja on syventynyt. Arviointipalaute tuottaa tietoa opetuksen suunnittelulle. Sen avulla oppilas saa tietoa kielitaitonsa vahvuuksista ja edistymisestä sekä itsestään saamen kielen oppijana ja taidostaan hyödyntää kielitaitoaan kaiken oppimisen ja lukuharrastuksen tukena.

9. vuosiluokan päätteeksi määritellään, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut saamen kielen tavoitteet. Arvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso saamen kielen valtakunnalliseen hyvän osaamisen kuvaukseen 9. vuosiluokan päättyessä. Osaaminen saamen kielessä kehittyy kumulatiivisesti. Arvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki hyvän osaamisen kuvaukset riippumatta siitä, mille vuosiluokalle vastaava tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin hyvän osaamisen kuvauksen määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

Perusopetusta täydentävän saamen kielen hyvän osaamisen kuvaus 9. vuosiluokan päättyessä

Opetuksen tavoite	Sisältö - alueet	Arvioinnin kohteet oppiaineessa	Hyvän osaamisen kuvaus
Vuorovaikutustilanteissa toimiminen			
T1 ohjata oppilasta edistämään taitoaan toimia erilaisissa vuorovaikutustilanteissa ja arvioimaan omaa toimintaansa niissä	S1	Vuorovaikutustilanteissa toimiminen	Oppilas osaa toimia monenlaisissa vuorovaikutustilanteissa ja pystyy arvioimaan toimintaansa niissä
Tekstien tulkitseminen			
T2 kannustaa oppilasta monipuolistamaan lukuharrastustaan kielitaidon	S2	Sana- ja käsitevaranto	Oppilas on monipuolistanut lukuharrastustaan. Oppilas hallitsee

mukaan sekä kartuttamaan sana- ja käsitevarantoon			kohtuullisen sana- ja käsitevarannon
T3 innostaa oppilasta kehittämään erittelevää ja kriittistä lukutaitoa sekä erilaisten tekstien ymmärtämistä ja tulkitsemista	S2	Erittelevä ja kriittinen lukutaito	Oppilas osaa lukea tekstejä käyttäen joitakin lukutapoja sekä ymmärtää sisällön ydinasiat, mielipiteet perusteluineen ja pystyy tekemään jossakin määrin havaintoja kielen ja kuvien keinoista teksteissä
T4 ohjata oppilasta vahvistamaan taitoaan käyttää tekstejä ja lukutaitoaan tiedon hankkimiseksi, elämysten saamiseksi sekä keskustelemaan teksteistä erilaisissa viestintäympäristöissä	S2	Taito hyödyntää tekstejä ja lukutaitoa	Oppilas osaa käyttää erilaisia tekstejä ja lukutaitoaan tiedon hankkimiseksi ja elämysten saamiseksi. Oppilas osaa keskustella erilaisista teksteistä kysyen, tiivistäen, kommentoiden ja pohtien.
Tekstien tuottaminen			
T5 rohkaista oppilasta kehittämään teksteissään omaa ilmaisuaan sekä auttaa oppilasta vahvistamaan positiivista suhtautumistaan kirjoittamiseen	S3	Tekstien tuottaminen ja ilmaisu	Oppilas osaa tuottaa saamenkielistä tekstiä käyttäen monipuolisia ilmaisuja.
T6 ohjata oppilasta sujuvoittamaan ja monipuolistamaan kirjoittamisen taitoa	S3	Sujuva ja monipuolinen kirjoittamisen taito	Oppilas kirjoittaa sujuvasti ja selkeästi käsin ja hän on omaksunut tarvittavia näppäintaitoja.
T7 kannustaa oppilasta tuottamaan kertovia, kuvaavia, ohjaavia, kantaa ottavia ja pohtivia tekstejä	S3	Taito tuottaa eri tekstilajeja edustavia tekstejä	Oppilas pystyy laatimaan ohjatusti kertovia, kuvaavia, kantaa ottavia, pohtivia ja ohjaavia tekstejä siten, että tekstiä on helppo ymmärtää.
Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen			
T8 ohjata oppilasta pohtimaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiä sekä saamen kielen käyttöä, merkitystä ja asemaa osana erilaisia kieliyhteisöjä sekä hyödyntämään erikielistä mediaa ja kulttuuritarjontaa	S4	Kulttuuritietoisuuden kehittyminen	Oppilas osaa kuvailla kielellisen ja kulttuurisen identiteetin sekä saamen kielen merkitystä ja saamen kielen asemaa muiden kielten joukossa. Oppilas osaa hyödyntää erikielistä mediaa ja kulttuuritarjontaa
T9 kannustaa oppilasta tunnistamaan kielen erilaisia rekistereitä, esimerkiksi puhutun ja kirjoitetun kielen eroja sekä kielen käyttöä eri tilanteissa	S4	Kielitietoisuuden kehittyminen	Oppilas tunnistaa kielen eri rekistereitä, puhutun ja kirjoitetun kielen eroja sekä kielen tilanteista käyttöä.

T10 ohjata oppilasta syventämään tietojaan saamen kielen keskeisistä rakenteista ja analysoimaan niitä	S4	Keskeisten rakenteiden tuntemus ja käyttö	Oppilas tuntee saamen kielen keskeiset rakenteet ja osaa käyttää niitä.
Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena			
T11 auttaa oppilasta kehittämään taitoa käyttää saamen kieltä tiedonhaussa ja tiedonkäsittelyssä eri oppiaineissa ja ympäristöissä	S5	Monipuolinen saamen kielen käyttö	Oppilas osaa käyttää saamen kieltä tukena opiskelussa ja tiedonhaussa.

TODISTUKSET

Oppilaalle annetaan lukuvuoden päättyessä osallistumistodistus perusopetusta täydentävän saamen kielen opiskelusta, mikäli oppilas on osallistunut opetukseen vähintään 70 % oppitunneista.

Todistukseen merkitään sanallinen arvio vuosiluokilla 1-7 ja numeroarvosana vuosiluokilla 8-9.